

Pensioenspecial

Informatie over het beleggingsbeleid van Pensioenfonds PNO Media

31 januari 2008

Code maatschappelijk verantwoord beleggen

"The fact of twilight does not mean you cannot tell day from night"

Samuel Johnson

Deze code beschrijft de manier waarop Pensioenfonds PNO Media invulling geeft aan zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid als institutionele belegger. Hierna wordt eerst toegelicht waarom het fonds bij zijn beleggingsbeslissingen ook rekening houdt met niet-financiële criteria, en op de fundamentele uitgangspunten die het fonds hanteert op het gebied van milieu, mensenrechten en corporate governance.¹ Vervolgens wordt ingegaan op de betekenis van deze fundamentele uitgangspunten voor het beleggingsbeleid.

Hoofdstukindeling

Deze code bevat de volgende hoofdstukken:

1. Inleiding	pagina 1
2. Uitgangspunten	pagina 2
3. Betekenis voor het beleggingsbeleid	pagina 3
4. Samenwerking	pagina 4
5. Evaluatie	pagina 5
6. Communicatie	pagina 5
7. Bijlagen	pagina 6

1 Inleiding

Pensioenfonds PNO Media kiest voor een zogeheten engagementbenadering, aangevuld met een duidelijk uitsluitingsbeleid. Bij de invulling van deze benaderingen houdt het fonds rekening met het bijzondere karakter van de mediasector en met de wensen van zijn deelnemers, gepensioneerden en aangesloten werkgevers.

Ook wordt ingegaan op de periodieke evaluatie van deze code en op de manier waarop het fonds met deelnemers, gepensioneerden en aangesloten werkgevers communiceert over de wijze waarop het fonds invulling geeft aan deze code.

¹ In het Engels veelal aangeduid als environmental, social and governance-, ofwel ESG-criteria.

2 Uitgangspunten

2.1 Beleggingsdoelstelling

Pensioenfonds PNO Media behartigt de belangen van deelnemers, gepensioneerden en aangesloten werkgevers door het uitvoeren van pensioenregelingen. Het beleggingsbeleid van het fonds is er op gericht om binnen beperkte risicogrenzen, waarbij met name rekening wordt gehouden met het risico van onderdekking, tegen een aanvaardbare premie (laag en stabiel) een situatie te creëren waarbij een zodanig rendement op het belegde vermogen wordt behaald dat een bestendig indexatiebeleid kan worden gevoerd. Deze code doet niets af aan deze doelstelling en tracht zo mogelijk bij te dragen aan het bevorderen van deze doelstelling.

2.2 Maatschappelijke verantwoordelijkheid

Pensioenfonds PNO Media is verantwoording verschuldigd aan de deelnemers, gepensioneerden en aangesloten werkgevers. Als institutionele belegger heeft het fonds daarnaast ook een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Hoewel institutionele beleggers niet verantwoordelijk zijn voor de genomen besluiten van ondernemingen, overheden en andere entiteiten waarin wordt geïnvesteerd, bestaat het risico dat zij met deze beslissingen worden geassocieerd. Per slot van rekening voorzien beleggers de betreffende entiteiten van kapitaal. Deze kapitaalverstrekking kan vragen oproepen als het handelen van de entiteiten niet in overeenstemming is met de normen en waarden waarover in onze samen-

leving overeenstemming bestaat.

De invloed van de door Pensioenfonds PNO Media verrichte transacties op het handelen door ondernemingen of overheden is natuurlijk zeer beperkt. Het belang van de beleggingen van het fonds in de totale financiering van individuele ondernemingen en overheden is in het algemeen namelijk gering, mede vanwege de door het fonds beoogde spreiding. Toch wenst Pensioenfonds PNO Media ook bij de uitvoering van zijn beleggingsbeleid rekening te houden met de normen en waarden waarover in onze samenleving overeenstemming bestaat. Het fonds is tevens bereid om verantwoording af te leggen over zijn beleggingsbeslissingen en de wijze waarop sociale, governance en milieuoverwegingen daarin zijn meegewogen.

2.3 Fundamentele uitgangspunten

De maatschappelijke verantwoordelijkheid van het fonds brengt met zich mee dat Pensioenfonds PNO Media ook niet-financiële criteria in zijn overwegingen betreft. Bij alle beleggingsbeslissingen houdt het fonds ook rekening met de volgende fundamentele uitgangspunten op het gebied van milieu, mensenrechten en corporate governance:

1. respecteren van de kernrechten van de mens;
2. geen betrokkenheid bij de ernstigste vormen van kinderarbeid;
3. geen betrokkenheid bij dwangarbeid;
4. geen betrokkenheid bij ernstige vormen van corruptie;
5. geen betrokkenheid bij zware vormen van milieuvervuiling;
6. geen betrokkenheid bij de productie van wapensystemen waarvan de effecten disproportioneel zijn of die geen onderscheid maken tussen militaire en burgerdoelen;
7. respecteren van algemeen aanvaarde normen voor corporate governance;
8. respecteren van andere algemeen aanvaarde ethische beginselen die gelden in een menswaardige samenleving.

Pensioenfonds PNO Media heeft deze fundamentele uitgangspunten gekozen omdat deze zijn verankerd in internationale verdragen, richtlijnen en codes:

- het respecteren van de kernrechten van de mens ligt vast in de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens;
- de beginselen op het terrein van kinderarbeid en dwangarbeid behoren tot de fundamentele principes van de Internationale Arbeidsorganisatie, waarbij alle landen van de wereld zijn aangesloten. Lidmaatschap van de organisatie houdt automatisch in dat de leden de fundamentele uitgangspunten onderschrijven;
- geen betrokkenheid bij ernstige vormen van corruptie vindt zijn grondslag in OESO-richtlijnen, waaronder de OESO-richtlijnen voor Multinationale Ondernemingen die door veel ondernemingen als leidraad worden gehanteerd;
- geen betrokkenheid bij ernstige milieuvervuiling vindt zijn grondslag onder meer in het Earth Charter, in de Verklaring van Rio en in de Convention on Biological Diversity;
- geen betrokkenheid bij de productie van wapensystemen waarvan de effecten disproportioneel zijn is gebaseerd op uiteenlopende internationale verdragen waaronder het non-proliferatieverdrag inzake atomaire wapens en het Verdrag van Ottawa;
- het respecteren van algemeen aanvaarde internationale normen voor corporate governance vindt zijn grondslag onder meer in OESO-richtlijnen, waaronder de Principles of Corporate Governance en in de Statement on Global Corporate Governance Principles van het International Corporate Governance Network.

Deze fundamentele uitgangspunten zijn in de bijlage van deze code nader toegelicht.

2.4 Reikwijdte

Deze code is van toepassing op alle beleggingen van Pensioenfonds PNO Media.

3 Betekenis voor het beleggingsbeleid

3.1 Uitsluitingen

Schendingen van mensenrechten

Pensioenfonds PNO Media wenst als belegger niet betrokken te zijn bij ernstige en systematische schendingen van de kernrechten van de mens.

Kinderarbeid

Pensioenfonds PNO Media wenst als belegger niet betrokken te zijn bij ernstige vormen van kinderarbeid.

Corruptie

Pensioenfonds PNO Media wenst als belegger niet betrokken te zijn bij ernstige vormen van corruptie.

Dwangarbeid

Pensioenfonds PNO Media wenst als belegger niet betrokken te zijn bij dwangarbeid.

Milieuschade

Pensioenfonds PNO Media wenst als belegger niet betrokken te zijn bij het veroorzaken van zware vormen van milieuschade.

Wapens

Pensioenfonds PNO Media wenst als belegger niet betrokken te zijn bij wapensystemen waarvan de effecten disproportioneel zijn of die geen onderscheid maken tussen militaire en burgerdoelen. Concreet betekent dit dat producenten van chemische en biologische wapens zijn uitgesloten, evenals producenten van kernwapens, antipersoonsmijnen en clusterbommen en -munitie.

Bont

Pensioenfonds PNO Media wenst als belegger niet betrokken te zijn bij de productie van (en de handel in) bont of producten waarin bont is verwerkt.

In de bijlage van deze code zijn deze begrippen nader uitgewerkt.

3.2 Engagement

Pensioenfonds PNO Media beoordeelt het gedrag van ondernemingen waarin zij belegt aan de hand van zijn fundamentele uitgangspunten. Wanneer ondernemingen handelen in strijd met deze uitgangspunten (zonder dat sprake is van een uitsluitingsgrond zoals bedoeld in 3.1.) wendt het fonds zijn invloed als aandeelhouder aan om te bewerkstelligen dat die ondernemingen hun gedrag veranderen in overeenstemming met de fundamentele uitgangspunten.

Concreet houdt deze benadering in dat Pensioenfonds PNO Media via een gespecialiseerde externe researchprovider en waar mogelijk samen met andere institutionele beleggers de dialoog opzoekt met ondernemingen die betrokken zijn bij:

- schendingen van de kernrechten van de mens;
- kinderarbeid;
- corruptie;
- milieuvervuiling;
- schendingen van algemeen aanvaarde normen voor corporate governance;
- schendingen van andere algemeen aanvaarde ethische beginselen die gelden in een menswaardige samenleving.

Het doel van deze engagementbenadering is het bewerkstelligen van een duidelijke en structurele gedragsverandering van ondernemingen waarin het fonds belegt. Indien deze benadering niet leidt tot het gewenste resultaat en ook op langere termijn naar verwachting tot onvoldoende resultaat zal leiden dan kan dit leiden tot uitsluiting van de betreffende onderneming uit het beleggingsuniversum.

3.3 Uitoefenen van stemrechten

Pensioenfonds PNO Media heeft als institutionele belegger belang bij goed werkende financiële markten. De naleving door ondernemingen van algemeen aanvaarde normen voor corporate governance draagt bij aan de transparantie en de goede werking

van de financiële markten waarop het fonds als belegger actief is.

Pensioenfonds PNO Media bewaakt zijn belangen als aandeelhouder en bevordert zowel zijn financiële belangen als de naleving van zijn fundamentele uitgangspunten door de stemrechten uit te oefenen die zijn verbonden aan de door het fonds gehouden aandelen. Het fonds maakt hiervoor gebruik van de diensten en de infrastructuur van een gespecialiseerd stemadviesbureau.

In die gevallen waarin dat het belang van Pensioenfonds PNO Media dan wel de naleving van de door het fonds gehanteerde fundamentele uitgangspunten dient maakt het fonds vooraf openbaar op welke wijze het fonds zal stemmen en wat daarvoor de beweegredenen van het fonds zijn.

3.4 Bevorderen van de integratie van ESG-criteria in het beleggingsproces van externe vermogensbeheerders

Pensioenfonds PNO Media maakt voor het beheer van zijn vermogen gebruik van externe vermogensbeheerders in binnen- en buitenland. Omdat het fonds wenst dat zijn code op een uniforme wijze wordt toegepast heeft het fonds een gespecialiseerd externe researchinstituut benoemd om op een gestructureerde wijze alle beleggingen te screenen, het stemrecht op aandelen uit te oefenen en daarover verantwoording af te leggen.

Pensioenfonds PNO Media verwacht dat het betrekken van criteria op het gebied van milieu, mensenrechten en corporate governance bij beleggingsbeslissingen leidt tot een beter inzicht in de risico's die aan individuele beleggingen zijn verbonden. Het fonds zal zich daarom blijven inspannen om te bevorderen dat vermogensbeheerders ESG-criteria integreren in hun beleggingsprocessen. Het fonds houdt met dit aspect rekening bij de selectie en monitoring van vermogensbeheerders.

4 Samenwerking

Algemeen

Pensioenfonds PNO Media zoekt waar mogelijk samenwerking met andere institutionele beleggers in en buiten Nederland om de naleving van de door het fonds gehanteerde fundamentele uitgangspunten en de research op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen te bevorderen.

United Nations Principles for Responsible Investment

Pensioenfonds PNO Media heeft de United Nations Principles for Responsible Investment ondertekend. Deze principes luiden als volgt:

1. we will incorporate ESG issues into investment analysis and decision-making processes;
2. we will be active owners and incorporate ESG issues into our ownership policies and practices;
3. we will seek appropriate disclosure on ESG issues by the entities in which we invest;
4. we will promote acceptance and implementation of the Principles within the investment industry;
5. we will work together to enhance our effectiveness in implementing the Principles;
6. we will each report on our activities and progress towards implementing the Principles.

UNPRI biedt Pensioenfonds PNO Media toegang tot een efficiënt internationaal netwerk voor het uitwisselen van informatie op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen en het leggen van informele contacten ten behoeve van de uitvoering van de door het fonds gekozen engagementbenadering.

International Corporate Governance Network

Pensioenfonds PNO Media is lid van het International Corporate Governance Network, een internationaal netwerk van investeerders gericht op het bevorderen van goede corporate governance. Het lidmaatschap biedt het fonds toegang tot research en informele contacten met andere specialisten.

Eumedion

Pensioenfonds PNO Media is lid van Eumedion. Eumedion stelt zich ten doel het vanuit de verantwoordelijkheid van in Nederland gevestigde institutionele beleggers onderhouden en doorontwikkelen van goede corporate governance en het bevorderen van de acceptatie en naleving van standaarden hiervan door beursgenoteerde ondernemingen en institutionele beleggers, met name in Nederland en Europa.

Professionele researchproviders

Pensioenfonds PNO Media maakt voor de uitvoering van deze code gebruik van de diensten van professionele gespecialiseerde researchproviders.

5 Evaluatie

Deze code dient een afspiegeling te zijn van de gedeelde opvattingen van onze deelnemers, gepensioneerden en aangesloten werkgevers. Omdat deze opvattingen in de loop van de tijd kunnen veranderen, zal Pensioenfonds PNO Media deze code blijven toetsen aan de opvattingen van de belanghebbenden bij het fonds.

6 Communicatie

Pensioenfonds PNO Media werkt voor de mediasector. Dit is een bijzondere doelgroep. Het communicatiebeleid van het fonds houdt rekening met het bijzondere karakter van deze sector. Transparantie is het uitgangspunt voor onze externe communicatie. Pensioenfonds PNO Media legt graag verantwoording af over zijn beleid op het gebied van maatschappelijk verantwoord beleggen en over de manier waarop het fonds aan dat beleid invulling heeft gegeven.

De code Tabaksblad beveelt aan dat institutionele beleggers, zoals pensioenfondsen:

- jaarlijks in ieder geval op hun website hun beleid publiceren ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht op aandelen die zij houden in beursgenoteerde vennootschappen;
- jaarlijks op hun website en/of in hun jaarverslag verslag doen van de uitvoering van hun beleid ten aanzien van het uitoefenen van het stemrecht in het betreffende verslagjaar;
- ten minste éénmaal per kwartaal op hun website verslag uitbrengen of en hoe zij als aandeelhouders hebben gestemd op de algemene vergaderingen van aandeelhouders.

Pensioenfonds PNO Media onderschrijft deze aanbevelingen en leeft deze na de volledige implementatie van deze code volledig na. Daarnaast maakt het fonds via zijn website deze code en alle beursgenoteerde beleggingen openbaar. Vanaf 2008 wil het fonds zijn deelnemers via zijn website bovendien inzicht geven in de onderliggende research, en zijn deelnemers de gelegenheid bieden om te reageren op de door het fonds gemaakte afwegingen. Tenslotte legt het fonds via zijn jaarverslag verantwoording af over de wijze waarop het fonds is omgegaan met zijn maatschappelijke verantwoordelijkheid.

7 Operationalisering van de fundamentele uitgangspunten

1 Respect voor de kernrechten van de mens

Criterion

Pensioenfonds PNO Media acht schending van de kernrechten van de mens in strijd met de door het fonds gehanteerde fundamentele uitgangspunten.

Wat zijn de kernrechten van de mens?

Het VN-Comité voor de Rechten van de Mens heeft de volgende rechten

en vrijheden tot dwingende normen verklaard waarop geen voorbehoud mag worden gemaakt:

- slavernij;
- foltering;
- wrede, onmenselijke of ontorende behandeling of bestraffing;
- willekeurige levensberoving;
- willekeurige arrestatie en detentie;
- de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst;

- aanname van onschuld;
- executie van zwangere vrouwen en kinderen;
- het oproepen tot nationale, raciale of religieuze haat;
- het recht om te huwen;
- rechten van minderheden met betrekking tot cultuur, religie en taal; en
- het recht op een eerlijk proces.

Wanneer is sprake van een schending van de kernrechten van de mens?

Om te kunnen spreken van een schending van de kernrechten van de mens dient aan twee voorwaarden te zijn voldaan:

1. enig handelen - of het achterwege laten daarvan - waardoor een onderneming actief bijdraagt aan het schenden van deze onvoorwaardelijke rechten, wordt door Pensioenfonds PNO Media aangemerkt als een schending van de kernrechten van de mens; en
2. de onderneming heeft onvoldoende maatregelen getroffen om te voorkomen dat vergelijkbare gevallen zich in de toekomst kunnen voordoen. Hiervan is sprake indien:
 - a. het de onderneming ontbreekt aan een coherent beleidssysteem met daarin de volgende elementen:
 - beleidsuitgangspunten;
 - een operationeel beleid dat invulling geeft aan deze uitgangspunten;
 - adequate procedures voor het omgaan met relevante problemen en vraagstukken;
 - informatiesystemen waarmee de uitvoering van het beleid en de procedures wordt gemonitord;
 - voldoende training en opleiding waarin de medewerkers getraind worden het beleid adequaat ten uitvoer te brengen;
 - een regelmatige terugkoppeling naar het management, en
 - (publieke) rapportages; of
 - b. de onderneming wel beschikt over een dergelijk systeem maar de praktijk uitwijst dat de werking daarvan ernstige gebreken vertoont.

2 Kinderarbeid

Criterion

Pensioenfonds PNO Media acht schending door ondernemingen of hun toeleveranciers van ILO-conventie 182 in strijd met de door het fonds gehanteerde fundamentele uitgangspunten evenals het herhaaldelijk en systematisch schenden van ILO-conventie 138.

Wat is kinderarbeid?

Bepalend voor de vraag of arbeid door minderjarigen moet worden aangemerkt als kinderarbeid is conventie 138 van de ILO. Artikel 1 van dit verdrag luidt:

“Each member for which this Convention is in force undertakes to pursue a national policy designed to ensure the effective abolition of child labour and to raise progressively the minimum age for admission to employment or work to a level consistent with the fullest physical and mental development of young persons.”

In aanvulling op het bovenstaande stelt artikel 3 van de Conventie dat kinderen eerst kunnen intreden in het arbeidsproces als zij hun leerplicht hebben voltooid, doch in ieder geval niet eerder dan de leeftijd van 15 jaar.

Hoewel het wenselijk is dat ondernemingen zich onthouden van het aanstellen van kinderen jonger dan de minimumleeftijd, laat de praktijk zien dat een geleidelijke overgang onder de huidige omstandigheden veel kinderen - en hun families - gebaat zouden zijn bij een geleidelijke uitbanning van kinderarbeid. Wat volgens de ILO hoge prioriteit zou moeten krijgen is het uitbannen van de ergste vormen van kinderarbeid. Daarop heeft conventie 182 betrekking die de ergste vormen van kinderarbeid als volgt omschrijft:

- all forms of slavery or practices similar to slavery, such as the sale and trafficking of children, debt bondage and serfdom and forced or compulsory labour, including forced or compulsory recruitment of children for use in armed conflict;
- the use, procuring or offering of a child for prostitution, for the production of pornography or for pornographic performances;
- the use, procuring or offering of a child for illicit activities, in particular for the production and trafficking of drugs as defined in the relevant international treaties;
- work which, by its nature or the circumstances in which it is carried out, is likely to harm the health, safety or morals of children.”

Wanneer is sprake van strijdigheid met de door het fonds gehanteerde fundamentele uitgangspunten inzake kinderarbeid?

Om te kunnen spreken van betrokkenheid bij kinderarbeid dient aan enkele voorwaarden te zijn voldaan:

1. het zelfstandig of via toeleveranciers betrokken zijn bij de ergste vormen van kinderarbeid;
2. het systematisch en herhaaldelijk in dienst hebben van kinderen, hetzij direct, hetzij via toeleveranciers; en
3. de onderneming heeft onvoldoende maatregelen getroffen om te voorkomen dat vergelijkbare gevallen zich in de toekomst kunnen voordoen. Hiervan is sprake indien:
 - a. het de onderneming ontbreekt aan een coherent beleidssysteem met daarin de volgende elementen:
 - beleidsuitgangspunten;
 - een operationeel beleid dat invulling geeft aan deze uitgangspunten;
 - adequate procedures voor het omgaan met relevante problemen en vraagstukken;
 - informatiesystemen waarmee de uitvoering van het beleid en de procedures wordt gemonitord;
 - voldoende training en opleiding waarin de medewerkers getraind worden het beleid adequaat ten uitvoer te brengen;
 - een regelmatige terugkoppeling naar het management; en
 - (publieke) rapportages; of
 - b. de onderneming wel beschikt over een dergelijk systeem maar de praktijk uitwijst dat de werking daarvan ernstige gebreken vertoont.

3 Dwangarbeid

Criterion

Pensioenfonds PNO Media acht betrokkenheid van ondernemingen en hun toeleveranciers bij dwangarbeid zoals bedoeld in de ILO-conventies 29 en 105 in strijd met de door het fonds gehanteerde fundamentele uitgangspunten.

Wat is dwangarbeid?

Dwangarbeid kan worden omschreven als: ‘alle arbeid die van een persoon wordt geëist onder dreiging van enige dwang en waarvoor de persoon zich niet vrijwillig heeft aangeboden’. Uitzonderingen hierop vormen de

militaire dienst en werkzaamheden waartoe men opdracht krijgt in tijden van oorlog of rampen.

Wanneer is sprake van strijdigheid met de door het fonds gehanteerde fundamentele uitgangspunten inzake dwangarbeid?

Om te kunnen spreken van betrokkenheid bij dwangarbeid dient aan enkele voorwaarden te zijn voldaan:

1. de onderneming is zelfstandig of via toeleveranciers systematisch en herhaaldelijk betrokken bij dwangarbeid, en
2. de onderneming heeft onvoldoende maatregelen getroffen om te voorkomen dat vergelijkbare gevallen zich in de toekomst kunnen voordoen. Hiervan is sprake indien:
 - a. het de onderneming ontbreekt aan een coherent beleidssysteem met daarin de volgende elementen:
 - beleidsuitgangspunten;
 - een operationeel beleid dat invulling geeft aan deze uitgangspunten;
 - adequate procedures voor het omgaan met relevante problemen en vraagstukken;
 - informatiesystemen waarmee de uitvoering van het beleid en de procedures wordt gemonitord;
 - voldoende training en opleiding waarin de medewerkers getraind worden het beleid adequaat ten uitvoer te brengen;
 - een regelmatige terugkoppeling naar het management; en
 - (publieke) rapportages; of
 - b. de onderneming wel beschikt over een dergelijk systeem maar de praktijk uitwijst dat de werking daarvan ernstige gebreken vertoont.

4 Ernstige vormen van corruptie

criterium

Pensioenfonds PNO Media acht betrokkenheid bij ernstige vormen van corruptie in strijd met de door het fonds gehanteerde fundamentele uitgangspunten.

Wat is corruptie?

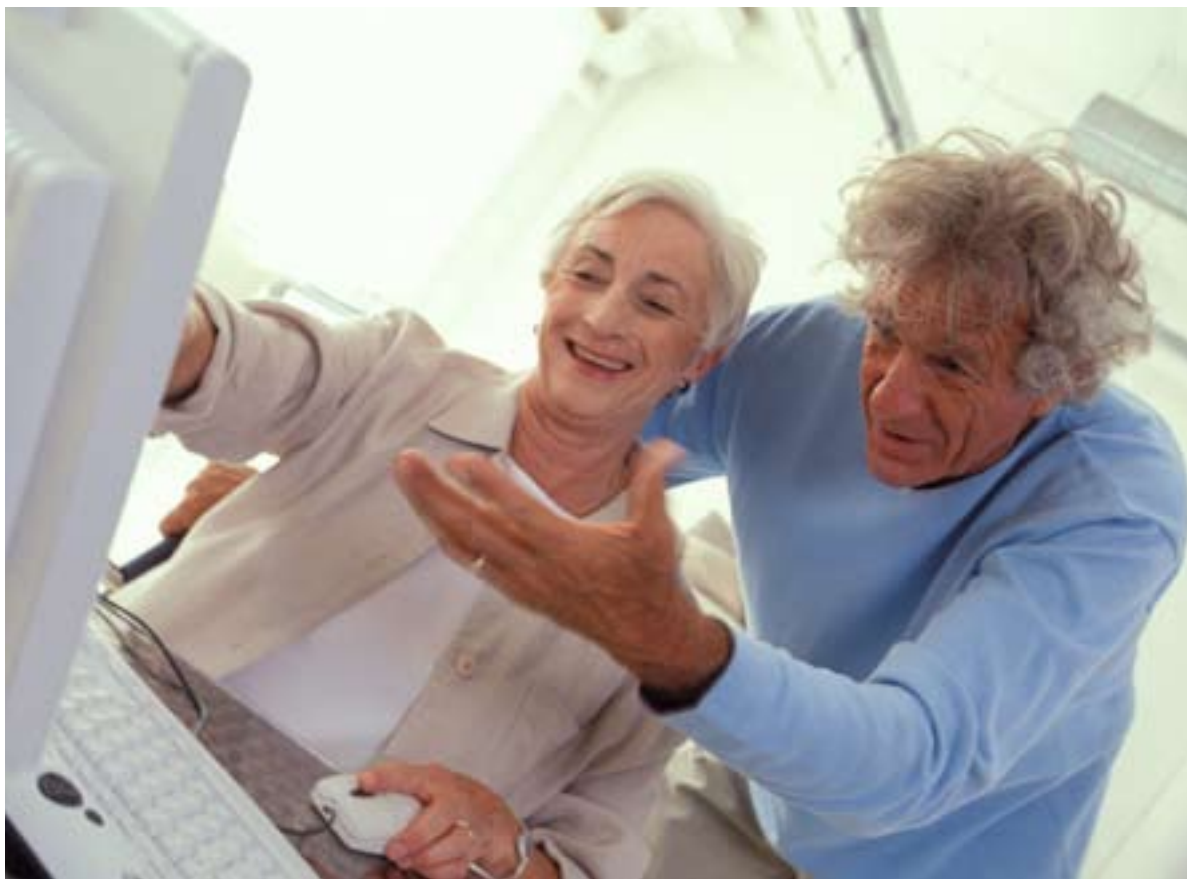
Corruptie is het verrichten of nalaten van handelingen met als doel een persoon, groep of organisatie te bevoordelen, zonder dat deze op legitieme gronden aanspraak kan maken op dat voordeel. Corruptie omvat uiteenlopende gedragingen, waaronder

omkoping, afpersing, fraude, witwassen, maar ook het betalen van steekpenningen. Het betalen van kickbacks aan de opdrachtgever waarover open wordt gecommuniceerd en waarover verantwoording wordt afgelegd door de gever, wordt niet als corruptie aangemerkt.

Wanneer is sprake van een ernstige vorm van corruptie?

Er is sprake van een ernstige vorm van corruptie indien aan de volgende twee voorwaarden is voldaan:

1. de aard en de omvang van de transacties zijn zodanig dat hieraan de kwalificatie ernstig moet worden verbonden. Hiervan is sprake indien:
 - a. deze concurrentieverstorend werken, en
 - b. de totale omvang van de boetes als zeer substantieel moet worden aangemerkt; en
2. de onderneming die de transacties pleegt heeft onvoldoende maatregelen getroffen om te voorkomen dat vergelijkbare gevallen zich in de toekomst kunnen voordoen. Hiervan is sprake indien:
 - a. het de onderneming ontbreekt aan een coherent beleidssysteem met daarin de volgende elementen:
 - beleidsuitgangspunten;
 - een operationeel beleid dat invulling geeft aan deze uitgangspunten;
 - adequate procedures voor het omgaan met relevante problemen en vraagstukken;
 - informatiesystemen waarmee de uitvoering van het beleid en de procedures wordt gemonitord;
 - voldoende training en opleiding waarin de medewerkers getraind worden het beleid adequaat ten uitvoer te brengen;
 - een regelmatige terugkoppeling naar het management, en
 - publieke rapportages; of
 - b. de onderneming wel beschikt over een dergelijk systeem maar de praktijk uitwijst dat de werking daarvan ernstige gebreken vertoont.

5 Ernstige milieuvuiling

Criterion

Pensioenfonds PNO Media acht betrokkenheid bij ernstige vormen van milieuvuiling in strijd met de door het fonds gehanteerde fundamentele uitgangspunten.

Wat is milieuvuiling?

Milieuvuiling is de aantasting of verontreiniging van het (leef)milieu door menselijke activiteiten. Er wordt gesproken van verontreiniging indien de introductie van een vervuiler (zoals chemische verbindingen, lawaai, warmte, licht en energie) in het milieu

leidt tot schadelijke effecten welke van dien aard zijn dat ze een gevaar vormen voor de gezondheid en welvaart van de mens evenals voor de biodiversiteit van de natuur. Vormen van milieuvuiling zijn klimaatverandering, bodemverontreiniging, luchtvervuiling en watervuiling.

Wanneer is sprake van een ernstige vorm van milieuvuiling?

Er is sprake van een ernstige vorm van milieuvuiling indien aan een van de volgende drie voorwaarden is voldaan:

1. directe ernstige overtredingen van geldende wet- en regelgeving, zoals deze tot uiting komt in door het bevoegde gezag aangespannen procedures en opgelegde boetes en dwangsommen;
2. het toebrengen van substantiële milieuschade - al dan niet binnen bestaande wettelijke kaders, of bij afwezigheid van wettelijke kaders. Bij deze categorie moet worden gedacht aan infrastructurele, mijnbouw-, bosbouw- en energieprojecten in kwetsbare gebieden in minder ontwikkelde landen of aan industriële activiteiten in landen met ontbrekende, zeer lage of niet-gecontroleerde milieunormen;
3. de onderneming heeft onvoldoende maatregelen getroffen om te voorkomen dat vergelijkbare gevallen zich in de toekomst kunnen voordoen. Hiervan is sprake indien:
 - a. het de onderneming ontbreekt aan een coherent beleidssysteem met daarin de volgende elementen:
 - beleidsuitgangspunten;
 - een operationeel beleid dat invulling geeft aan deze uitgangspunten;
 - adequate procedures voor het omgaan met relevante problemen en vraagstukken;
 - informatiesystemen waarmee de uitvoering van het beleid en de procedures wordt gemonitord;
 - voldoende training en opleiding waarin de medewerkers getraind worden het beleid adequaat ten uitvoer te brengen;
 - een regelmatige terugkoppeling naar het management; en
 - (publieke) rapportages; of
 - b. de onderneming wel beschikt over een dergelijk systeem maar de praktijk uitwijst dat de werking daarvan ernstige gebreken vertoont.

6 Wapensystemen

Criterion

Pensioenfonds PNO Media acht beleggingen in de productie van wapensystemen waarvan de effecten disproportioneel zijn of die geen onderscheid maken tussen militaire en burgerdoelen in strijd met de door het fonds gehanteerde fundamentele uitgangspunten.

Wat zijn wapensystemen waarvan de effecten disproportioneel zijn?

Ondernemingen voldoen niet aan de fundamentele beginselen indien zij wapens, wapensystemen, of essentiële onderdelen daarvan ontwikkelen of produceren die volgens internationaal recht verboden zijn, of die in het gebruik fundamentele humanitaire principes schenden. De bedoelde

humanitaire principes omvatten het principe van evenredigheid, waarbij onnodig leed voorkomen moet worden, en het principe van onderscheid, waarbij militaire doelen en burgerdoelen dienen te worden onderscheiden. Concreet betekent dit dat chemische en biologische wapens zijn uitgesloten, evenals kernwapens, anti-persoonsmijnen, en alle clusterbommen en -munitie.

Wanneer is er sprake van betrokkenheid?

De ontwikkeling van nieuwe generaties wapens vereist veel geld en specialistische kennis. Kennis die zelden bij een enkel bedrijf aanwezig is. In de praktijk is dan ook te zien dat het ontwikkelen en fabriceren van dergelijk

hoog geavanceerd wapentuig meestal wordt uitgevoerd door een consortium van bedrijven en overheidsinstellingen of wordt ondergebracht in een joint venture. Binnen deze samenwerkingsverbanden is het zelden duidelijk of een bedrijf een actieve rol speelt in het ontwikkelen en fabriceren van bepaalde typen wapens of alleen optreedt als zakelijke partner. Voor deze code wordt er van uitgegaan dat een bedrijf door het deelnemen aan een consortium of joint venture direct bijdraagt aan het ontwikkelen van wapentuig of belangrijke elementen hiervan en dus betrokken is bij productie van wapens, wapensystemen of essentiële onderdelen daarvan die in het gebruik fundamentele humanitaire principes schenden.

7 Schendingen van algemeen aanvaarde normen op het gebied van corporate governance

criterium

Pensioenfonds PNO Media acht zwaarwegende schendingen van normen op het gebied van corporate governance in strijd met de door het fonds gehanteerde fundamentele uitgangspunten.

Wat zijn zwaarwegende schendingen van algemeen aanvaardbare normen op het gebied van corporate governance?

Een onderneming voldoet niet aan de fundamentele uitgangspunten van PNO Media op het vlak van corporate governance indien de onderneming - of het bestuur van die onderneming - op een zodanige wijze in strijd met de wet of de goede zeden handelt dat daarmee de reputatie van de onderneming ernstig ter discussie komt te staan, dan wel de continuïteit in gevaar wordt gebracht.

Wanneer is sprake van strijdigheid met algemeen aanvaardbare normen op het gebied van corporate governance?

Om te kunnen spreken van betrokkenheid bij schendingen van de fundamentele uitgangspunten op het terrein van corporate governance dwangarbeid dient aan enkele voorwaarden te zijn voldaan:

1. de onderneming is zelfstandig of via toeleveranciers systematisch en herhaaldelijk betrokken bij schendingen in strijd met de wet of de integriteit, en
2. de onderneming heeft onvoldoende maatregelen getroffen om te voorkomen dat vergelijkbare gevallen zich in de toekomst kunnen voordoen. Hiervan is sprake indien:
 - a. het de onderneming ontbreekt aan een coherent beleidssysteem met daarin de volgende elementen:
 - beleidsuitgangspunten;
 - een operationeel beleid dat invulling geeft aan deze uitgangspunten;
 - adequate procedures voor het omgaan met relevante problemen en vraagstukken;
 - informatiesystemen waarmee de uitvoering van het beleid en de procedures wordt gemonitord;
 - voldoende training en opleiding waarin de medewerkers getraind worden het beleid adequaat ten uitvoer te brengen;
 - een regelmatige terugkoppeling naar het management; en
 - (publieke) rapportages; of
 - b. de onderneming wel beschikt over een dergelijk systeem maar de praktijk uitwijst dat de werking daarvan ernstige gebreken vertoont.

8 Schendingen van algemeen aanvaarde ethische uitgangspunten

Criterion

Pensioenfonds PNO Media acht zwaarwegende schendingen van algemeen aanvaarde ethische principes in strijd met de door het fonds gehanteerde fundamentele uitgangspunten.

Wat zijn zwaarwegende schendingen van algemeen aanvaardbare ethische principes?

Deze categorie kan niet uitputtend worden omschreven, maar omvat onder meer:

- het systematisch onthouden of verdraaien van informatie van wezenlijk belang voor consumenten, zakelijke relaties, aandeelhouders, medewerkers of andere stakeholders;
- het in ernstige mate nadelig (doen) beïnvloeden van de veiligheid en gezondheid van consumenten, medewerkers, zakelijke relaties of andere stakeholders;
- het onwettig en in ernstige mate nadelig (doen) beïnvloeden van de natuurlijke leefomgeving op aarde;
- ernstige vormen van discriminatie die leiden tot serieuze bedreiging van de onder 1 genoemde kernrechten van de mens;
- elk handelen dat aanzet tot ernstige vormen van geweld tegen mens, dier of de natuur.

Wanneer is sprake van strijdigheid met algemeen aanvaardbare ethische principes?

Om te kunnen spreken van betrokkenheid bij gedwongen arbeid dient aan enkele voorwaarden te zijn voldaan:

1. de onderneming is zelfstandig of via toeleveranciers betrokken bij activiteiten of gedragingen die als een schending van de principes moeten worden aangemerkt, en
2. de onderneming heeft onvoldoende maatregelen getroffen om te voorkomen dat vergelijkbare gevallen zich in de toekomst kunnen voordoen. Hiervan is sprake indien:
 - a. het de onderneming ontbreekt aan een coherent beleidssysteem met daarin de volgende elementen:
 - beleidsuitgangspunten;
 - een operationeel beleid dat invulling geeft aan deze uitgangspunten;
 - adequate procedures voor het omgaan met relevante problemen en vraagstukken;
 - informatiesystemen waarmee de uitvoering van het beleid en de procedures wordt gemonitord;
 - voldoende training en opleiding waarin de medewerkers getraind worden het beleid adequaat ten uitvoer te brengen;
 - een regelmatige terugkoppeling naar het management; en
 - (publieke) rapportages; of
 - b. de onderneming wel beschikt over een dergelijk systeem, maar de praktijk uitwijst dat de werking daarvan ernstige gebreken vertoont.

Pensioenfonds PNO Media

Schuttersweg 10, Hilversum
 Postbus 1340, 1200 BH Hilversum
 www.pnomedia.nl
 Tel: (035) 625 92 00
 Fax: (035) 625 93 99

Wilt u contact met de afdeling:
 Directie/secretariaat
 Relatiebeheer (voor werkgevers)

: (035) 625 92 11
 : (035) 625 92 30